

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De eucharistia Sermo octauus

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

De sacramento Eucharistie

tē huius signationis consideratio habere potest in nobis triplicem fructum in quantum ostendit triplicem debere esse unitatem inter nos.

Prima est unitas membrorum sub uno capite

Secunda est unitas filiorum sub uno patre.

Tertia est unitas amicorum in una charitate.

Prima igitur ratio. **Conuocatio** enim fidei (relium que dicitur ecclesia est corpus christi mysticum: cuius caput est ipse christus. **Epistolam** I. Ipsi dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius. **Et hoc** euidentissime signatur per hoc sacramentum in quo omnes fideles recipiunt unum et idem uerum christi corpus. **Unde Romanus xij.** **Vultis** unum corpus sumus in christo: singuli autem alter alterius membra. **Unde** patet quantum iniuriam faciunt huic sacramento que cum odij fraternitatis accedunt ad illud: aut pleni fraudibus aut inuidijs. **Contradiciunt** enim huic sacramento quod est sacramentum unitatis. **Unde I. Cor. x.** **Unus** panis et unum corpus multi sumus omnes que de uno pane et de uno calice participamus. **Ubi** nota que unus panis materialis sit ex pluribus granis puluerizatis per aquam admixtionem et ignis decoctionem. **Sic** spiritualiter ut simus unus panis.

Primo necessaria est puluerizatio humilitatis: ut scilicet unusquisque se humiliter pulueret se esse cogitando et seipsum puluerizando et molendo. **Non** enim potest superbus alijs bene conuicere. **Secundo** humectatio benignitatis per quam uniuersi homines dum sibi inuicem complacere volunt. **Tertio** decoctio charitatis. **Ad** quippe farine mixta nisi fieret decoctio disponderet ad corruptionem. **Sic** et benignitas mutua nisi sit decoctio charitatis igne traheret ad peccati corruptionem: ut patet in his que sunt inuicem beniuoli secundum carnem aut secundum mundum: et non secundum deum.

Unde dicitur enim que multi sunt tales. **Secunda** est unitas filiorum in uno patre: que uicem omnes filios suos uno pane reficit. **Jo. i.** **Quoties** autem receperunt eum dedit eis prout filios dei fieri. **Tertia** est unitas amicorum in una charitate. **Unde** post institutionem huius sacramenti dicitur discipulis suis **Jo. xij.** **Dadatur** nomen uobis ut diligatis inuicem sicut diligite deum. **In** hoc cognoscet omnes que discipuli mei essent si dilectionem habuerint ad inuicem. **Hanc** autem triplicem unitatem predicat statim post huiusmodi sacramenti institutionem petebat dominus orans pro nobis ad patrem: et dicit **Jo. xvij.** **Ego** pro eis rogo: non pro mundo rogo: sed pro his que deditis

mihi. **Pro** sancte serua eos que deditis mihi ut non sint sicut et nos unum sumus. **Et** non pro eis rogo sicut et pro eis que credituri sunt per verbum eorum in me: ut omnes unum sint sicut tu pater in me et ego in te ut et ipsi in nobis unum sint ut credat mundus quod tu me misisti. **Et** dicitur **Eccl. i.** **Est** hoc sacramentum ecclesiasticum unitatis: per quod sustant omnes hereticas prauitates per que fit ab ecclesia diuisio. **Item** plura sunt quedam hereticas in puincia brabantie que debebat conuari. **Unde** ait piecor esset in igne: clamauit **Iuuat** me. **Et** statim demones extraxerunt eum de igne. **Qui** cum de nouo fuisset piecor et spiritus liberatus: iam catholici disputabant de fide. **Super** hoc autem quedam predicatorum dixit episcopus. **Faciatis** huc apparatus portari corpus christi. **Quod** cum factum fuisset: hereticas in igne piecor sicut prius clamauit **Iuuat** me. **Et** demones ruderunt. **Non** possumus: quia maior nobis superuenit. **Da** gna signatur et miranda huius sacramenti virtus. **Rec**urrit hoc: quoniam ibi adest ipse dominus presentum. **Ps.** **D**ominus presentum nobiscum.

Tertio ar. **Aug. 22.** **Si** quis uult hoc sacramentum uobis predesse: cauete ne hanc unitatem impugnetis. **Dicit** enim regula iuniorum. **Ex** eo non debet quis fructum consequi quod semel misus exstitit impugnare. **Pone** casum in eo qui impugnat testamentum que si id improbe facit et succubit: quequid ex testamento capiebat perdit. **ff. de inoff. testa. §. Deminuisse.** **Ad** idem. **xij. q. ij. Appropositez.** **Ex**pone et applica notando que testamentum christi est testamentum unitatis et pacis. **Unde** ipse dicebat **Joan. xij.** **Pace** reliquo uobis: pace mea do uobis.

De eucharistia Sermo octauus

Qui manducat **et** bibit. **Qui** credit in me habet uitam eternam. **Jo. vi.** **Im** Aug. credere in eum/est ipsum manducare. **Est** autem noranda differentia inter ista **Cre**dere christum: **Cre**dere christo: et **Cre**dere in christum. **Nam** credere christum est/credere ipsum esse. **Sic** credebant demones de quibus **Lu. xij.** **Sc**iebant ipsum esse christum. **Cre**dere autem christo est sibi eius assentire. **Sicut** etiam credunt demones et multi peccatores: ut dicit

Aug. sup Joā. Credere autē p̄ ch̄m: vt
d̄r Aug. ibidē Est credēdo p̄are: credē
do in eū ire: et p̄ mēbris in corp̄ari. Ipsa
ē fides q̄ p̄ dilectionē opat. Saluatio.

Qui manducat zc.

Primo articulo. An pctā venialia im/
pediāt effectū hui⁹ sacri. Q̄ nō. q̄a
venialia p̄ hoc sacm̄ tollunt. **C**ōtra. Da
masce. d̄r l̄. iij. Ignis eius qd̄ in nob̄ est
desiderij assumēs eam q̄ ex carbone est. i.
ex hoc sacro ignitionē: cōburet n̄ra pecca/
ta z illuminabit corda n̄ra: vt p̄ participa/
tionē diuini ignis igniamur z deificemur
Sed ignis n̄ri desiderij vel amoris impe/
dit p̄ venialia. igit̄ zc. **R**ider. Tho. pre/
ij. q. lxxvij. Pctā venialia aut sunt p̄teri/
ta: aut actu exercita. Primo mō nō im/
pediūt. Potest em̄ p̄tingere q̄ aliqs post
multa venialia cōmissa deuote accepit et
plene p̄sequit̄ effectū hui⁹ sacri. **S**ecun/
do modo nō ex toto ipediunt sed ex parte
Effectū em̄ hui⁹ sacramēti nō solū est ade/
prio habitualis gratie vel charitatis: sed
etiā q̄dam actualis resectio sp̄ialis dulce/
dimis. que q̄dem impedit siqs accedit mē/
te distracta p̄ venialia. sed nō tollit augmē/
tū gr̄e habitualis. **H**ec Tho. **P**ro sū/
damento. Non debet res mūda reponi ni/
si in loco mundo z decenter disposito. q̄a
vt d̄r Horaci⁹ in epl̄is. Sincerū nisi vas
q̄dēq̄ i fūdis acescit. Et fm̄ doctrinā Ari/
sto. in postp̄dicamēt̄. Cōtraria nō p̄nt eē
in eodē. Ideo nō pōt recipi effect⁹ eucha/
ristie vbi est dispositio p̄na. Querit̄ q̄ An
venialia faciunt dispositionē repugnantes
effectui eucharistie: sic q̄ ipediunt zc. Dic/
rū. vt s̄. Ex qua cōclude q̄ cōmunicatur
debet q̄ntum pōt oēs affectiōes in d̄dia/
tas rep̄mere: z orationē fruentem se p̄/
parare: anīmūz oīno a terrenis z carnali/
bus abstrahēdo: vt sic sp̄ialis efficiat q̄n/
tum erit possibile dum cibū sp̄ialē vult ac/
cipere. Audite o carnales. o mundani zc.
Nā z ip̄e ch̄s postq̄ de hoc sacro p̄dica/
uerat Joān. vj. dicebat: Sp̄s est q̄ viuū/
fiat: caro autē nō p̄dest q̄c̄q̄. Verba que
ego loqr̄ vobis / sp̄s z vita sunt. Dum/
dande q̄ sunt oēs extranee affectiōes.

Figura Gen. xvij. Tribi vīz d̄r abraā
Requiesce sub arbore z lauent̄ pedes v̄ri
Et fecit cōmisceri tria sara simile/ et ex eis

partes subcinericios fieri z eis dari. Sp̄i/
ritu aliter Abraam. i. diuin⁹ sermo horat
fideles requiescere sub arbore crucis: purifi/
cantes pedes. i. anīe affectiōes. et t̄ca sa/
ra. i. ecclia: affert tria sara simile. i. tria que
sunt in hoc sacramēto. s. deitatem: aiām: z
carnē. ex q̄bus p̄ficiat̄ panis subcinericius.
id est resectio latens sub cineribz. i. sub spe/
ciebz sacramentalibz. **H**e em̄ tres substā/
tie sunt in ch̄o: qui dicit Joā. vj. ca. Ego
sum panis viuus q̄ de celo descendī.

Secūdu ar. In p̄ced. zc. Nūc de ter/
tia q̄ est resectio p̄figuratiua. s. diuī/
ne fructiōis que erit in patria. Et rōne hu/
ius fructiōis d̄r viaticū: q̄ est cib⁹ viatorū
illuc tendentiū. **U**n̄ cantat ecclia Ecce pa/
nis angeloz fact⁹ cib⁹ viatorū. Dicit̄ etiā
eucharistia. bona gr̄a. q̄ gr̄a dei vita et/
na. Rho. vj. Cōsideratio aut hui⁹ fructiōis
est triplicis fruct⁹ inductiua

Primo speratiue affectiōis

Secūdo affectiue incitatiōis.

Tertio incitatiue p̄gustatiōis.

Primo igit̄ est inductiua speratiue affectio/
nis pueniēdi vīz ad hereditatē celestem.
Un̄ d̄r hoc sacm̄ p̄gn⁹ eterne hereditatē
Unde dei bonitatē. Lum em̄ p̄ passiones
nobis adq̄sierit hereditatē celestē. quā tū/
dum viatores sum⁹ nō possum⁹ possidere
in re: sed t̄m̄ in spe: ideo nob̄ hoc sacramē/
tum reliqt̄ in p̄gnus. Nihil em̄ p̄ciosi⁹ vt/
dulci⁹ relinq̄re poterat q̄ seipm̄. **U**n̄ disci/
pulis dicebat Mat. vl. Ecce ego vobiscū
sum vsq̄ ad p̄summatiōem seculi. **S**e/
cundo est inductiua affectiue incitatiōis
vt scz festinem⁹ ad deū z uerti z ad ipsum
clare vidēdū p̄tingere. **H**eb. iij. Festine/
mus ingredi in illam req̄ez. Audite o de/
sides z negligētes. Festinabim⁹ aut̄ igre/
di si festinem⁹ bene o pari. **T**ertio est in/
ductiua incitatiue p̄gustatiōis. In hoc
em̄ sacramento est q̄dam p̄libatio diuine
bonitatis. **U**nde in q̄dam hymno huius
solēnitatis. **Q**ui nobis das t̄dulcīa p̄gu/
stando p̄ludate frui des in patria br̄a no/
bis gaudia. Ideo etiam dicit̄ Berni. **O**
gloriosa z amabilis sponsa/ sponsium ha/
bes in terra sub sacramēto: sed in celis ha/
bitat sine velamento. h̄ reuera q̄si dulce p̄/
ludium z iocunda desponsatio. ibi nuptia
le quūm z vera fiet coniunctio. scz cum

De sacramento Eucharistie

de fide ad spem: de spe ad rem: de mēto ad mensam: de sabbato ad sabbatū fiet grās migratio. Tunc em̄ videbit ipse Iesus q̄ dulcis est in facie: dulcis in ope: dulcis in nomine. Patent itaq; in his trib; ultimis sermōibus tres hui⁹ sacramēti significationes q̄ notant̄ in trib; collectis missę hui⁹ festiuitatis. Prima in p̄ma. Sc̄da in sc̄da. Tertia in tertia: vt patet intueti. Notant̄ etiaz in illa antiphona quaz cantat ecclesia super **S**ignificat. Sac̄rū p̄uuiū in q̄ ch̄ris sumis recolit̄ memoria passiōis ei⁹. Ecce p̄ma significatio. mens implet̄. Ecce secunda: q̄a p̄ grām fit vnitas eccle. et future gl̄ie nobis pign⁹ dat. ecce tertia. **L**ū q̄ sumes aut adorabis ch̄ri corp⁹ in hoc sacramto: tres p̄dictas significationes p̄sidera vt inde fructus salubres valeas reportare. **C**ōgreuerenter adorandū est hoc sac̄m in q̄ nobis ostendunt̄ tanta z tā venerāda mysteria: p̄ferat̄ cū legam⁹ anialia irrōnalia sibi aliqñ magnā reuerentiā exhibuisse. Pater p̄ exemplū sup̄positū in ser. iij. **E**xemplū narrat **C**esari⁹. **V**ulter q̄dam cum apes multas nutrit̄ et ille nō p̄ficeret̄ imo p̄sum morerent̄. **L**ū remediū circūquaq; q̄ reret̄: dictū est ei q̄ si corp⁹ dñicū iter illas locaret̄: mox illa lues cessaret̄. **I**lla igitur ad ecclesiam p̄gēs z se cōicare simulās: corp⁹ dñi sumes / statim a sacerdote recedēs extraxit: et in vno aluedolo collocauit illud. **M**ira dei opa z mira ei⁹ potētia: p̄miculi creatorē cognoscētes: de fauis h̄is hospiti suo dulcissimō capellā mire structure fecerūt in q̄ altare eiusdē materie erigentes. **S**acratissimū dñi corp⁹ sup̄ illud posuerunt. **E**t b̄ndixit dñs opib; eorū. **P**rocellū hō r̄pis cū femig illa vasculū illud aperuisset et iā dictū oratorū conspexisset: expauit. **C**urrēs q; ad sacerdotē confessa est ei oia q̄ egerat z viderat. **T**ūc ille assūptis secuz parochianis suis: ad vasculū venit: et apes cōuolantes z ad laudes creatoris sui bōbizantes abierūt. **S**acerdos aut z afflētēs capellulas: parietes: fenestras: tectū: campanile: ostiū: altare: admirantes: corpus dñicū cum laude z gl̄ia ad ecclesiam tulerunt. **H**ec **C**esari⁹. **D**ix̄ certe q̄ irrōnalia creatorē cognoscūt z reuerentur. **E**t miseri p̄tōres cū multipl̄ offendunt et asp̄nant̄. **A**udiāt igit̄ illud **E**sa. xxxij.

De qui spernis: nōne z ipse sperneris. **T**ertio ar. **A**udiāt̄ zc. **P**ro tāto q̄ b̄neficio p̄tinue grās deo reddere debem⁹. **D**icit em̄ lex. ff. de petitiōe hereditat. l. si si. §. **C**ōsulit. **B**eneficij acceptoz naturalr obligat̄ ad antidota. **N**ihil aut̄ rependere deo possum⁹ nisi gratia p̄actiones: q̄ etsi sint ad dei laudem: sunt tñ oino ad nrām vtilitatē. **S**ep̄ q̄ memores esse debemus diuioz b̄nificioz: inter q̄ hoc est p̄cipuū. s. corp⁹ sui sacramtū. als indignt̄ erim⁹ aliqd̄ p̄ futuro a dño ipetrare. **N**ā vt h̄i extra de reser̄. **S**i proponente. **D**e b̄nificio iā accepto semp̄ faciēda est mentio siq; aliud b̄nificiū voluerit impetrare: **U**ñ z p̄pterea institutuz est eucharistie sac̄m vt semp̄ memores sum⁹ b̄nificij redemptiōis et suauissimī amoris ch̄risti. **P**ropone pabolam in x̄ta dictū illud **H**ieronimī. **H**anc vltimā memoriā nobis relīq̄t̄ quēadmodū siq; p̄gre p̄ficiēs: aliqd̄ pign⁹ ei quem p̄fecte diligīt relinq̄t̄ vt q̄ntiscūq; illud viderit / possit ei⁹ b̄nificia et amicitias memorari. **Q**uē si ille p̄fecte dilexerit: nō sine ingēti desiderio vidēdi amīcū poterit pignus illd̄ videre. **E**t pone z applica: qm̄ si vere ch̄m diligim⁹: quoties illd̄ sacramtū videbim⁹ / flagrabim⁹ desiderio vidēdi eum. **A**ug. **L**o ta vita boni ch̄riani sanctū desiderū.

De Eucharistia Sermo nonus. **Q**ui māducat **Q**z. **P**anis quē ego dabo / caro mea est pro mundi vita. **J**oā. vj. **I**bi sunt tria noranda. **P**rimū diuina liberalitas: cū d̄r. **P**anis quem ego dabo. **S**cdm̄ liberalitatē suauitas: cū d̄r. **C**aro. **T**ertiu suauitatis vtilitas: cū (mea est. **D**icit̄. pro mundi vita. **D**e p̄mo **J**oā. vj. **E**go sū panis vite. **D**e sc̄do ibidē. **C**aro mea vere est cib. **D**e tertio ibidē. **P**anis ver⁹ est q̄ de celo descendit z dat vitam mūdo. **S**alutatio. **Q**ui māducat zc. **P**rim⁹ ar. **A**n aqua sit de integritate hui⁹ sac̄ri: sic **L**eprian⁹. **S**icut iustificando calicē dñi sola aq̄ offerri nō p̄